

Távközlő rendszerek megbízhatósága szakkifejezés-gyűjtemény

Az utóbbi néhány évtizedben egyre jobban előtérbe került a műszaki megbízhatóság kérdése. Tulajdonképpen ez a problémakör a II. világháborúval kapcsolatos haditechnika születte. A repülés és a hozzáfűződő elektronika vetette fel. A repülés biztonságának szavatolása volt a cél és ennek érdekében kezdték meg a hibaokok módszeres analizálását.

Ezek voltak az első megbízhatósági elemzések, amelyek során a vizsgálati eredményeket a valószínűségszámítás — és a matematikai statisztika módszereivel dolgozták fel. Így lehetővé vált egyes elektronikus és mechanikus készülékek, berendezések, rendszerek meghibásodási módjainak rendszerezése, és a javítás lehetőségeinek vizsgálata.

Meglevő rendszerek vizsgálatán túl, egyszerű és bonyolult rendszerek tervezése is megköveteli a felhasznált alkatrészek, elemek megbízhatósági adatainak ismeretét. A megbízhatóság mennyiségi jellemző, jól definiált és mérhető mutatószámokkal.

A fentiek alapján a távközlő rendszereket sem elég most már csak átviteli- és forgalmi paraméterekkel megadni. A primer paraméterek körébe a megbízhatósági jellemzőket is fel kell venni.

A megbízhatóság fogalmának napirendre kerülése egy megfelelő terminológia kialakulásával is jár.

A megbízhatósági elmélet fejlődése és az egységes megbízhatósági követelmények iránti igény növekedése szükségessé tette az új fogalmak, illetve új kifejezések megalkotásán túl a meglévő szavak egységes értelmezését is. Különböző országokban, illetve különböző szakterületeken egyes megbízhatóságelméleti szavakat különböző értelemben használtak, vagy azonos fogalmakra eltérő kifejezéseket alkalmaztak. Nemzetközi szinten az IEC 56. Bizottsága, ill. a CCITT Spec. C és XV. Tanulmányi Bizottsága régóta törekszik az egységes megbízhatósági definíciógyűjtemény megalkotására.

Magyarországon is folytak ilyen irányú szabványosítási munkák. Mindezen túl igény merült fel a távközlés területén használatos megbízhatóság- és használhatósági fogalmak magyar nyelvű definíciójának megadására, és a külföldi irodalomból ismert szakkifejezések és a magyar kifejezések egyértelmű összerendelésére. Ezt az igényt akarta kielégíteni a Közlekedéstudományi Egyesület, és a Híradástechnikai Egyesület, amikor 1972-ben egy munkabizottságot hozott

létre a távközlő rendszerek megbízhatóságával kapcsolatos kifejezések összegyűjtésére, és egységes értelmezésére. Ennek eredményeként 1974-ben megjelent egy definíciós gyűjtemény, amely tartalmazza a távközlő rendszerek megbízhatóságával és használhatóságával kapcsolatos fogalmak magyar nyelvű meghatározását, és a megfelelő angol kifejezéseket. Valamint számos kifejezés német, orosz, francia és spanyol megfelelőjét. Ennek megfelelően a definíciós gyűjtemény egy értelmező részből és hatnyelvű szótár részből áll. Az indexrendszer olyan, hogy a kifejezések a fenti hat nyelven azonosíthatók legyenek. A munka IEC, CCITT, KGST-és Magyar szabványok köréhez tartozó anyagokra támaszkodik.

A szótár definíciós része az alábbi fejezeteket tartalmazza:

1. A hírközlés fogalmai
 - 1.1 A hírközlés felosztása
 - 1.2 Hálózatok, hálózati formák
 - 1.3 A hálózat elemei
 - 1.4 Átviteli jellemzők
 - 1.5 Forgalmi jellemzők
 - 1.6 Szolgáltatások
2. A megbízhatóság fogalmai
3. Használhatósági fogalmak
 - 3.1 A használhatóság minőségi jellemzői
 - 3.2 A használhatóság mennyiségi jellemzői
 - 3.3 Tartalékolás
 - 3.4 A szolgáltatás használhatósága
4. Matematikai fogalmak
 - 4.1 Valószínűségszámítási alapfogalmak
 - 4.2 Matematikai statisztikai fogalmak

Az Egyesületek keretén belül most már ez a második (a hétnyelvű PCM szótár után) olyan munka, amely a meglévő szerény keretek között is az egységes magyar műszaki nyelv kialakítását segíti elő.

A két év munkája nyomán kialakult hatnyelvű megbízhatósági szógyűjtemény egyúttal egy újabb bizonyítéka a KTE és HTE gyümölcsöző együttműködésének.

Nándorji Gyuláné